

Tíobraid Árann

Tipperary

Straitéis Chultúir agus
Chruthaitheachta 2018–2022

Culture and Creativity
Strategy 2018–2022

Ábhar

Contents

Club Sorcais Chloch
Shiurdáin ag seoladh
Straitéisí Ealaion agus
Oidhreachta
Grianghraif: Debbie Hickey
*Cloughjordan Circus Club
at launch of Heritage
and Arts Strategies
Photo: Debbie Hickey*

-
1	Réamhrá an Mhéara / an Chathaoirligh
<i>Mayor / Cathaoirleach's Foreword</i>
2	Réamhrá an Phríomhfeidhmeannaigh
<i>Chief Executive's foreword</i>
3	Cultúr agus Cruthaitheacht i dTiobraid Árann
<i>Culture and Creativity in Tipperary</i>
4	Fís Éire Ildánach do Thiobraid Árann
<i>The Creative Ireland Vision for Tipperary</i>
5	Luachanna Éire Ildánach i dTiobraid Árann
<i>The Creative Ireland Values in Tipperary</i>
6	Na Tosaíochtaí Straitéiseacha do Thiobraid Árann
<i>Strategic Priorities for Tipperary</i>
7	Cur i bhfeidhm
<i>Implementation</i>
-

1

Réamhrá an Chathaoirligh

Cathaoirleach's Forward

IS CÚIS ÁTHAIS dom fáilte a chur roimh fhoiisiú Straitéis Chultúir agus Chruthaitheachta Thiobraid Árann 2018–2022. Le bliain anuas, i mo cháil mar Cathaoirleach ar Chomhairle Chontae Thiobraid Árann, tá cuid mhór den chontae síulta agam ag bualadh le saoránaigh an chontae agus ba ábhar mórtais dom, agus bhí sé de phribhléid agam, blaiseadh a fháil den tallann atá ann sa chontae. Is ábhar ríméid dom freisin an fonn atá ar dhaoine i measc an phobail páirt a ghlacadh i ngníomhaíocht chruthaitheachta agus chultúir.

Is mór an rath a bhí ar an gcéad bhliaín den chlár Éire Ildánach ar fud an chontae. I bpáirc an bhaile ar an Teampall Mór a eagraíodh an chéad ócáid faoi scáth Chruinniú na Cásca agus tháinig níos mó ná 2500 duine i láthair i rith an lae. Ba chúis áthais dom fáilte a chur roimh an Taoiseach, Leo Varadker, TD, agus roimh an Aire Heather Humphries i mBaile an Ghabrái i mí Mheán Fómhair chuig an gComóradh Náisiúnta ar an nGorta Mór. Ócáid Stáit a bhí ansin agus ba ábhar mórtais domsá páirt a ghlacadh sa chlár áitiúil a raibh oirfidiugh de chuid an chontae seo páirteach ann agus inar cuireadh ceol, filíocht agus oidhreacht an chontae i láthair.

Bhí mé féin agus cuid mhór de mo chuid comhghleacaithe ar an gComhairle i láthair ag ócайдí éagsúla a bhain le hÉire Ildánach agus le Seirbhísí Cultúir Chomhairle Chontae Thiobraid Árann agus is breá linn a bheith in ann tacú leis an bpobal maidir leis an obair atá ar bun acu. Táim go daingean den tuairim go gcuireann tionscnaimh den sórt seo le saol na ndaoine agus aontaim go hiomlán leis an mbunphriónsabal a ghabhann leis an gclár Éire Ildánach, mar atá, go mbíonn tairbhí suntasacha ann, ó thaobh fholláine an duine aonair agus fholláine na sochaí, mar thoradh ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht chultúir.

I AM DELIGHTED to welcome the publication of the Tipperary Culture and Creativity Strategy 2018–2022. Over the past year as Cathaoirleach of Tipperary County Council I have travelled extensively around the county meeting our citizens and I have been proud and privileged to witness the talent that we have here in the county. I am also delighted to see the huge appetite and enthusiasm our communities have for getting involved in creative and cultural activity.

The first year of the Creative Ireland programme has been very successful across the county. Our first Crinniú na Cásca event was held in Templemore Town park and over 2500 people were in attendance over the course of the day. I was very happy to welcome An Taoiseach Leo Varadker TD and Minister Heather Humphries to Ballingarry in September for the National Famine Commemoration. This was a state event and I was delighted to take part in the local programme which featured performers from the county and showcased music, poetry and the heritage of the county.

I have along with many of my colleagues from the Council attended many events associated with Creative Ireland and the Cultural Services of Tipperary County Council and we are very happy to support our communities in their endeavours. I firmly believe that these initiatives enrich the lives of our communities and I fully support the core proposition of the Creative Ireland programme that engaging in cultural activity brings significant benefits for both individual and societal well being.

Fáiltím roimh an straitéis seo ina dtarraingítear obair na Seirbhísí Cultúir le chéile agus ina sainaithnítear tosaíochtaí straitéiseacha le haghaidh na mblianta atá amach romhainn. Táim ag tnúth leis an gcomhoibriú agus leis na tionscnaimh éagsúla a thiocfaidh chun cinn mar thoradh ar an bpróiseas seo agus táim ag tnúth le cur i bhfeidhm an phlean sna ceithre bliana atá romhainn. Beidh tionchar suntasach aige seo ar shaol cultúrtha na saoránach i dTiobraid Árann agus táim féin ag tnúth le bheith ina gcuideachta agus ina gcomhluadar le linn an turais seo.

An Dr Phyl Bugler, Comhairleoir Cathaoirleach, Comhairle Chontae Thiobraid Árann.

I welcome this strategy which brings together the work of our Cultural Services and identifies strategic priorities for the coming years. I look forward to the collaborations and initiatives that will evolve throughout this process and to seeing the implementation of the plan over the next four years. This will have a significant impact on the cultural life of the citizens of Tipperary and I look forward to travelling on this journey with them.

Cllr. Dr Phyl Bugler
Cathaoirleach,
Tipperary County Council.

'Retro Gladstone Street Clonmel', leis an Ealaontóir Teicstíl Katie Hanlan do Thaispeántas i Músaem an Chontae dar teideal 'A Message in Time'
'Retro Gladstone Street Clonmel, by Textile Artist Katie Hanlan for County Museum Exhibition 'A Message in Time'

2

Réamhrá an Phríomhheidhmeannaigh

Chief Executive's Foreword

IS CÚIS ÁTHAIS dom fáilte a chur roimh fhoilsiú Straitéis Chultúir agus Chruthaitheachta Thiobraid Árann 2018–2022. Ní hé amháin go soláthróidh an straitéis creat le haghaidh chlár Éire Ildánach i gContae Thiobraid Árann i rith na mblianta atá romhainn ach, ina theannta sin, comhtháthóidh sí straitéisí cultúr atá ann cheana fein agus cumasóidh sí gníomhaíochtaí comhoibríocha a fheabsóidh agus a neartóidh ár Seirbhís Cultúr.

Is é bun agus barr Chlár Éire Ildánach go gcuireann rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí cultúr agus cruthaitheachta folláine an duine aonair, an phobail agus an náisiúin chun cinn agus, i dTiobraid Árann, creidimid go bhfuil an cultúr agus an chruthaitheach de dhlúth agus d'inneach sa chontae.

Contae mór fairsing atá i dTiobraid Árann agus tá an pobal tuaithe atá ann i measc na bpobal tuaithe is mó atá ann in Éirinn. Leagann Comhairle Chontae Thiobraid Árann béis mhór ar na Seirbhísí Cultúr agus meastar go bhfuil an ról atá acu maidir leis an gcruthaitheach a chur chun cinn ina straitéis ar mhaith leis an bhfolláine, leis an gcomhtháthú sóisialta agus leis an rath eacnamaíochta. Tugtar aitheantas sa straitéis freisin don nádúr uilechuimsitheach atá ag baint le gníomhaíocht chultúir agus don ról ar féidir le Seirbhísí Cultúr na Comhairle a bheith acu maidir le daoine a tharraingt le chéile agus maidir le pobail láidre a chothú.

Tá rath chlár Éire Ildánach i dTiobraid Árann go dtí seo bunaithe go mór ar an gcomhoibriú. Mar gheall ar an gcomhoibriú ar fud na Seirbhísí Cultúr agus le pobail chruthaitheachta, táthar tar éis clár saibhir ilghnéitheach imeachtaí cultúr forbartha, ar clár é a bhfuil baint mhór ag an bpobal leis ó thaobh páirt a ghlacadh ann agus suim a chur ann. I rith na bliana 2018, Bliain Eorpach na hOidhreachta Cultúir, agus treoir á fail ó na tosaíochtaí atá

I AM PLEASED to welcome the publication of the Tipperary-Culture and Creativity Strategy 2018–2022 which will, not alone provide the framework for the Creative Ireland programme in County Tipperary for the coming years, but also bring cohesion to our existing cultural strategies and allow collaborative action to enhance and strengthen our Cultural Services.

The core proposition of the Creative Ireland Programme is that participation in cultural and creative activity promotes individual, community and national wellbeing and in Tipperary we also believe that it is at the heart of our community.

Tipperary is a large county with one of the biggest rural populations in the country. Tipperary County Council places a strong emphasis on our Cultural Services and believes that their role in promoting creativity provides us with a strategy for wellbeing, social cohesion and economic success. It also recognises the inclusive nature of cultural activity and the role that our Cultural Services can play in bringing people together and building strong communities.

Collaboration has been the key to the success of our Creative Ireland Programme here in Tipperary to date. Collaboration across the Cultural Services and with the creative communities has seen a rich and diverse cultural offering being developed with a strong level of community participation and engagement. In 2018, the European Year of Cultural Heritage, guided by the priorities laid out in this strategy, we will continue to collaborate and to reach out to our communities to deliver a programme that celebrates the cultural heritage of Tipperary.

leagtha amach sa straitéis seo, leanfar den chomhoibriú sin agus den chaidreamh leis an bpobal chun clár imeachtaí a chur ar fáil lena ndéanfar ceiliúradh ar oidhreacht chultúir Thiobraid Árann.

Rinneadh an straitéis seo a leagan amach ar an mbonn céanna leis na straitéisí cultúr atá i bhfeidhm againn cheana fein agus i gcomhréir leis na luachanna a leagtar amach in Culture 2025/Éire Ildánach. Creidimid go bhfeabhsóidh cur i bhfeidhm Straitéis Chultúir agus Chruthaitheachta Thiobraid Árann 2018–2022 caighdeán an tsaoil inár gcuid pobal agus tá rún daingean againn clár spreagúil cruthaitheach a chur i gcrích i rith na gceithre bliana atá romhainn.

Joe Mac Grath,
Príomhheidhmeannach,
Comhairle Chontae Thiobraid Árann.

This strategy has been drawn up in parallel with our existing cultural strategies and in line with the values set out in Culture 2025/Éire Ildánach. We believe that the implementation of the Tipperary-Culture and Creativity Strategy 2018–2022 will enhance the quality of life of our communities and we are committed to delivering a creative and exciting programme over the coming four years.

Joe Mac Grath
Chief Executive,
Tipperary County Council.

Alice Maher Vox Hybrida
7 2018, Snoiteán rilife,
imrithe de lámh
Grianghraif: Matt Gidney
Alice Maher Vox Hybrida 7
2018, Wood relief hand tinted
Photo: Matt Gidney

3

Cultúr agus Cruthaitheacht i dTiobraid Árann

Culture and Creativity in Tipperary

IS CONTAE BEO bríomhar é Tiobraid Árann agus é suite i gcroílár na hÉireann. Tá oidhreacht shaibhir ilgħnēitheach ag baint leis an gcontae chomh maith le traidisiún láidir maidir le gníomhaíochtaí cultúir agus cruthaitheachta. Tá sé ar an séú contae is fairsinge in Éirinn, tá achar talún 4,303 ciliméadar cearnach ann agus tá teorainn aige le hocht gcinn eile de chontaetha na hÉireann. Tá daonra 160,441 duine ann sa chontae, tá an daonra tuaithe atá ann i measc na ndaonrai tuaithe is mó dá bhfuil ann sa tir, agus tá an pátrún lonnaíochta bunaithe ar líonra tréan de bhailte agus de shráidbhailte beo téagartha.

Tá inspioráid faighte leis na ciantsa ag ealaíontóiri, ceoltóiri, filí, ceardaith agus daoine cruthaitheacha eile ón tírdhreach saibhir ilchineaalach ina bhfuil níos mó ná 8500 séadchomhartha taifeadta, mar aon le cuid mhór láithreán iocónacha lena n-áirítear Carraig Phádraig, Sliabh na mBan agus Bearnán Éile. Bíonn fíelte éagsúla ar siúl a bhfuil cáil ar fud na hÉireann orthu, mar shampla Féile Ghabhal Chluain Meala agus Féile Litríochta Dhrom Inbhir ar lena linn a dhéantar teorainneacha na cruthaitheachta a shíneadh gach bliain d'fhoinn raon leathan ilgħnēitheach imeachtaí cultúir a chur ar fáil do mhuintir an chontae agus do chuaireoíri. Tarraingíonn na fíelte sin daoine go Tiobraid Árann bliain i ndiaidh bliana chun blaiseadh den chultúr a fháil, i bhfoirm na cruthaitheachta áitiúla agus na cruthaitheachta idirnáisiúnta araon.

Tá traidisiún láidir gníomhaíochta cultúir agus cruthaitheachta ann inár bpobail, agus is minic a bhíonn na bailte móra agus na sráidbhailte ina láriónaид le haghaidh saol bríomhar cultúir. Tarraingíodh aird faoi leith air sin le hÉire 2016 nuair a tháinig ardú meanman agus fonn rannpháirtíochta ina rabharta ar dhaoine ar fud an chontae agus nuair a bhí

TIPPERARY, SITUATED IN the heart of Ireland is a vibrant county with a rich and diverse heritage and a long tradition of cultural and creative activity. It is the sixth largest county in Ireland with a land mass of 4,303 km squared and is bordered by eight counties. It has a population of 160,441 and is one of the most populated rural counties nationally with a settlement pattern based on a strong network of vibrant and robust towns and villages.

Its rich and diverse landscape home to over 8500 recorded monuments and many iconic sites such as the Rock of Cashel, Slievnamon and the Devils Bit has provided inspiration through the centuries for artists, musicians, poets, crafts people and other creators. We have a range of festivals of national renown such as the Clonmel Junction Festival and the Dromineer Literary Festival that annually push the creative boundaries to give a broad and varied cultural offering to our communities and to visitors to the county. These festivals in themselves annually encourage people to come to Tipperary for a cultural experience where they can engage with a mix of local and international creativity.

There is also a strong tradition of cultural and creative activity within our communities, our towns and villages often being the hub of a vibrant cultural life. Ireland 2016 particularly highlighted this when a wave of enthusiasm and participation swept across the county and people

daoine páirteach i ngach cineál gníomhaíochta cultúir ina gceantar féin, agus nuair a bhí gníomhaíochtaí cultúir á n-eagrú go háitiúil, chun cothrom an cheid a cheiliúradh. Tá clár Éire Ildánach ann mar oidhreacht a lean as an gceiliúradh sin agus tá an pobal go dúthráchtach dícheallach arís i mbun gníomhaíochtaí cultúir a eagrú agus tá páirt á glacadh acu sna gníomhaíochtaí sin ina gceantar féin. I rith na bliana 2017, bliain tosaigh chlár Éire Ildánach, ba dhíol suntais an fonn agus an diógrais a bhí ar ghrúpaí ar fud an chontae maidir le dul i mbun gníomhaíochtaí cultúir a fhorbairt. Mar thoradh ar an rath a bhí ar na scímeanna deontais faoi Éire 2016, b'eol dúinn go bhféadfaí raon leathan tionscnamh a chur ar fáil ar fud an chontae ach grúpaí áitiúla agus daoine aonair a chumhachtú. Faoin scéim deontais pobail, tugadh tacaíocht do 26 tionscadal faoi leith ar fud an chontae. Bhí raon leathan grúpaí agus eagraíochtaí i geist leis na tionscadail sin a bhaian leis an gcruthaitheachta i rith bhlianta na luathóige, le rochtain ar ghníomhaíochtaí chultúir, le himeachtaí agus léiriúcháin, le huirlísí ceoil a cheannach, le scileanna sorcais agus le tionscadail scannánaíochta. I measc na dtionscadail ba mhó, áiríodh tionscadail idirghníomhacha éagsúla i gcomhar le fíelte áitiúla ar fud an chontae. Mar chuid den Chomóradh Náisiúnta ar an nGorta Mór, a seoladh in ionad faoin tuath den chéad uair riámh sa bhliain 2017, is é sin, ag ceann d'ionaid oidhreachta Thiobraid Árann, mar atá, Teach Cogaidh an Ghorta Mhóir 1848 i mBaile an Gharraí, rinneadh tionscadal ealaíne do na scoileanna sa cheantar a eagrú i gcompháirt le healaíontóir áitiúil agus, mar thoradh air sin, cuireadh taispeántas ealaíne ar siúl ina raibh níos mó ná 300 saothar ealaíne a bhí cruthaithe ag leaná áitiúla. Coimisiúnaíodh saothar scannánaíochta freisin le haghaidh na

took part and initiated all types of activities to mark the centenary. The legacy of that has been borne through to the Creative Ireland programme and again the communities have come out in force to participate and organise cultural activities in their area. In 2017 the first year of the Creative Ireland programme we saw a strong desire from groups around the county in developing cultural activity. Following on from the success of our Ireland 2016 grant schemes we knew that by empowering local groups and individuals a broad range of initiatives can be activated across the county. Our Community grant scheme saw 26 individual projects supported across the county from a broad range of groups and organisations that covered early years creativity, access to cultural activity, events and productions, purchase of instruments, circus skills and film projects. Larger projects included a number interactive projects with local festivals across the county as well. For the National Famine Commemoration which took place for the first time in 2017 at a rural location, one of our heritage sites the Famine Warhouse 1848 in Ballingarry a schools art project was commissioned for the local schools with a local artist that resulted in an exhibition of over 300 pieces of art created by local children. A piece of film was also commissioned for the occasion

hócáide agus bhí daoine de chuid na háite agus ealaíontóirí iomráiteacha de chuid Thiobraid Árann, amhail Micheál Ó Súilleabháin agus Michael Coady, file, bainteach le gné an phobail den chlár. Spreag Féile Leabhar na Leanaí, a bhí leathnaithe go mór, i Leabharlanna Thiobraid Árann agus taispeántas A Message in Time i Músaem an Chontae cuid mhór rannpháirtíochta pobail in imeachtaí cultúir. Rinneadh an chéad ócáid de chuid ‘Cruinníú na Cásca’ a eagrú i bPáirc an Bhaile sa Teampark Mór i gcomhar le Fidget Feet a bhfuil cáil idirnáisiúnta orthu. Tháinig níos mó ná 2500 duine i láthair i rith an lae agus d'éirigh thar cionn leis an ócáid.

Rinneadh Comhairle Chontae Thiobraid Árann, faoi mar atá sa lá atá inniu ann, a chur ar bun sa bláthain 2014 tar éis comhairlí contae Thiobraid Árann Thuaidh agus Thiobraid Árann Theas a nascadh le chéile. Leanadh ar aghaidh le traidisiún na mblianta maidir le Seirbhís Cultúir a chur ar fáil agus, tar éis na comhairlí a chónascadh, rinneadh seirbhís uilechontae den tSeirbhís Ealaíne agus den tSeirbhís Oidhreachta agus ghlac an Músaem cúram uilechontae chuige féin agus tháinig na 3 sheirbhís sin chun bheith ina Rannán Cultúir sa Roinn Forbartha Pobail agus Eacnamaíochta. Bhí an Leabharlann ina seirbhís uilechontae i gconaí agus ón mbliain 2018 amach, tiocfaidh an Leabharlann agus Seirbhís Cultúir faoi scáth an aon Stiúrthóireacht amháin agus cuirfear leis an dlúthchaidreamh oibre atá feabhsaithe faoin gclár Éire Ildánach.

Trína gcúraimí agus trína gcláir ar leithligh, d'oibrigh meitheal cultúir réimsí na gOidhreachta, na nEalaíon, na Leabharlainne agus an Mhúsaem le chéile go Rathúil le roinnt blianta anuas agus chuir siad clár breá imeachtaí cultúir ar fáil sa chontae. Rinneadh an méid sin i gcompháirtíocht le geallsealbhóirí taobh istigh

and the community element of the programme included local people and notable Tipperary artists such as Micheal O Súilleabháin and poet Michael Coady'. An expanded Children's Book Festival in the Tipperary Libraries and A Message in Time exhibition in the County Museum also encouraged large scale community participation in cultural activities. Our first 'Crinníú na Cásca' event took place with the internationally renowned Fidget Feet, in Templemore Town Park and attracted over 2500 participants on the day and was a resounding success.

Tipperary County Council, as it is today came into being in 2014 following the merger of North and South Tipperary County Councils. It carried through a long tradition of provision of Cultural Services and following the merger both the Arts Service and Heritage Service became all county services while the Museum took on an all county remit and the 3 services formed the Cultural Division of Community and Economic Development. The Library had always been an all county service and from 2018 both the Library and Cultural Services will be under the same Directorate which will build on the existing strong working relationships that have been enhanced under the Creative Ireland programme.

The cultural team of Heritage, Arts, Libraries and Museum have through their individual remits and programmes collaborated successfully over the last number of years to deliver a strong cultural offering to the county. This is done in partnership with various stakeholders within and outside the county as

agus taobh amuigh den chontae agus, chomh maith leis sin, trí chaidreamh a chothú leis an bpobal agus le daoine aonair ar an láthair. Mar thoradh air sin, tá contae beo bríomhar againn ina gcuirtear spéis i ngníomhaíochtaí cultúir agus cruthaitheachta de chineálacha éagsúla. Ní hionann sin agus a rá go bhfuil gach rud foirfe agus ba mhaith linn, tríd an gcreat atá á chur ar fáil le clár Éire Ildánach, an chaoi ina bhfuil cúrsai ar fud an chontae faoi láthair a mheas. Ba mhaith linn a fháil amach cad iad na nithe a bhfuil ag éirí leo agus cad iad na heasnaimh atá ann maidir le gníomhaíochtaí nó seirbhísí.

Tá réimse maith áiseanna ar fáil ar fud an chontae maidir le cúrsai cultúir agus cruthaitheachta, ar a n-áirítear ionad ealaíon Source i nDurlas, Ionad Ealaíon Dheisceart Thiobraid Árann i gCluain Meala, Ionad Ealaíon an Aonaigh, Tipperary Excel i mbaile Thiobraid Árann, Gailearaí Theach Damer i Ros Cré, Ionad Oidhreachta Thomáis Mhic Dhonnchadha i gCloch Shiurdáin, Lána na Grúdlainne i gCarraig na Siúire agus Brú Boru i gCaiseal. Tá ceangal idir roinnt acu sin agus an tseirbhís Leabharlannaíochta agus bíonn spás cruthaitheachta ar fáil ag an bpobal freisin trí líonra an 12 leabharlann mar a bhíonn i Músaem an Chontae i gCluain Meala.

De bhreis ar an méid sin, tá halláí pobail agus ionaid phobail ann i gcuidean mhór bailte agus sráidbhailte ar fud an chontae, ar aíteanna iad ina mbíonn spás ar fáil do ghníomhaíochtaí cultúir amhail ranganna ceoil agus ranganna ealaíne, drámaíocht, scríbhneoireacht chruthaitheach agus cineálacha eile siamsaíochta. Tá spásanna den sórt sin thar a bheith tábhachtach do shaol cultúir na bpobal lena mbaineann agus ní mór dúinn iad sin a chothú agus a choinneáil ar bun. Mar is eol dúinn ó bhunphrionsabal chlár Éire Ildánach, mar atá, go spreagann

well as connecting with the communities and individuals on the ground. As a result, we have an active and vibrant county that is engaged in many different forms of cultural and creative activity. That is not to say that the situation is perfect, we would however through the framework provided by the Creative Ireland programme, like to assess the situation within the county as it stands. We would like to look at what is working and where there potentially any gaps in activities and services.

There is a strong network of facilities across the county for culture and creativity, which includes The Source Arts Centre Thurles, South Tipperary Arts Centre in Clonmel, Nenagh Arts Centre, Tipperary Excel Tipperary Town, Damer House Gallery Roscrea, Thomas MacDonagh Heritage Centre Cloughjordan, Brewery Lane Carrick on Suir and Bru Boru in Cashel. A number of these are adjoined to the Library service, while the branch network of 12 libraries also provide a creative space in the community as does the County Museum in Clonmel.

In addition to this, right across the county in many towns and villages there are community halls and centres that provide spaces for cultural activities such as music and art classes, drama, creative writing and other forms of entertainment to take place. These spaces are critical to the cultural life of these communities is something that we need to nurture and sustain into the future. As we know from the core proposition of the Creative Ireland programme that participation in cultural activity drives personal and collective creativity,

rannpháirtiocht i ngníomhaíocht chultúir cruthaitheacht phearsanta agus cruthaitheacht chomhpháirteach agus go mbíonn tionchar nach beag aige sin ar fholláine agus ar ghnóthachtáil an duine aonair agus na sochaí, cuidíonn tacaíocht ar an láthair don rannpháirtíocht sin le pobail láidre, bhriomhara, ghníomhacha a fhorbairt. Tá ról tábhachtach ag an gcultúr maidir le hathbheochan ár mbailte agus ár sráidbhailte agus is féidir leis rannchuidiú leis an ngeilleagar a mhéid a bhaineann le tionscail chruthaitheachta agus le forbairt na turasóireachta cultúir.

I mbliain Eorpach na hOidhreachta Cultúir atá an straitéis seo á foilsíú againn agus táthar ag féachaint le muintir Thiobraid Árann a spreagadh chun spéis a chur sa chultúr agus é a bheith chuid lárnach dá bpobail. Tacóidh cur i bhfeidhm chlár Éire Ildánach go dtí an bhliain 2022 go mór le leis an gcuspóir sin.

with significant implications for individual and societal well being and achievement , supporting this on the ground helps develop strong, vibrant, active communities. Culture has an important role to play in regeneration of our towns and villages and can make a significant contribution to the economy in terms of creative industries and the development of cultural tourism.

In this, European Year of Cultural Heritage 2018, with the publication of our strategy we aim to encourage our communities to embrace and to explore their culture and place it at the heart of their communities. The roll out of the Creative Ireland programme until 2022 will very much support this objective.

Comóradh Náisiúnta ar an nGorta Mór ag Teach Cogaidh an Ghorta 1848, Baile an Gharráí Grangharf: Maxwells
National Famine Commemoration at Famine Warhouse 1848, Ballingarry, Photo: Maxwells

4

Fís Éire Ildánach do Thiobraid Árann

The Creative Ireland Vision for Tipperary

'Is é atá i bhFís Éire Ildánach ná go mbeadh an deis ag gach duine ar a bhfuil cónaí in Éirinn barr a gcumais ó thaobh na cruthaitheachta de a bhaint amach. Déantar an fhís sin a shaothrú trí na Cúig Cholún a ghabhann le Clár Éire Ildánach:

Colún 1

Scód a ligean le Cumas na Cruthaitheachta i ngach Leanbh

Colún 2

Bonn a chur faoin gCruthaitheacht i ngach Pobal

Colún 3

Infheistíocht in Infreastruchtúr na Cruthaitheachta & an Chultúir

Colún 4

Tionscaill an Cruthaitheachta: Éire mar Láirionad Barr Feabhas maidir le Léiriúchán na Meán Cruthaíochta

Colún 5

Clú na hÉireann ar fud an Domhain a thabhairt le chéile

Tá rannpháirtíocht agus rochtain lárnach don fhís. A mhéid a bhaineann le fiorú na fise, meastar freisin go bhfuil sé thar a bheith tábhachtach pobail a nascadh le healaíontóirí agus le daoine cruthaitheacha eile'.

Le linn Straitéis Chultúir agus Chruthaitheachta Thiobraid Árann 2018-2022 a ullmhú, bhí aird ag Meitheal Cultúir Thiobraid Árann ar an tábhacht a bhain le cuspóirí na straitéisi éagsúla cultúir atá ag an gcomhairle a thabhairt le chéile agus tosaíochtaí straitéiseacha na Straitéis seo a ailíní leo. Is é atá i bpriomhthosaiocht na Meitheal Cultúir ná na comhpháirtíochtaí láidre agus an caidreamh oibre atá ann sa mheithéal faoi láthair a neartú agus cultúr an chontae a chur chun cinn go comhpháirteach agus cruthaitheacht a chumasú tuilleadh inár bpobail.

'The vision of Creative Ireland is that every person living in Ireland will have the opportunity to fully realise his or her creative potential. The vision is pursued through the Five-Pillars of the Creative Ireland Programme:

Pillar 1

Enabling the Creative Potential of Every Child

Pillar 2

Enabling Creativity in Every Community

Pillar 3

Investing in our Creative and Cultural Infrastructure

Pillar 4

The Creative Industries: Ireland as a Centre of Excellence in Media Production

Pillar 5

Unifying our Global Reputation

Participation and access are central to the vision. Connecting artists and other creators to communities is also regarded as essential to realising the vision'

In developing the Tipperary Culture and Creativity Strategy 2018-2022, the Tipperary Culture Team have been mindful of the importance of bringing together the objectives of the existing suite of cultural strategies within the council and aligning the strategic priorities of this Strategy with them. The priority of the Culture team is to build on the strong partnerships and working relationships that exists within the team currently and to collectively champion the culture of our county and further enable creativity in our communities.

Tá sé chomh tábhachtach céanna caidreamh a chothú leis an bpobal, lenár n-ealaíontóirí agus lenár gcruthaitheoirí, agus leis an bpobal i gcoitinne ós rud é, le gur féidir linn ár gcuspóirí straitéiseacha a bhaint amach, nach mór dúinn go léir oibriú le chéile chun rochtain a chur ar fáil ar ghníomhaíocht chultúir agus chun rannpháirtíocht sa ghníomhaíocht sin a chur ar fáil. Ní mór dúinn féachaint le healaíontóirí agus daoine cruthaitheachta a nascadh lenár bpobail ar fud an chontae agus ní mór dúinn spreagadh a thabhairt i leith an iliomad formáidi éagsúla den chruthaitheacht. Ní mór dúinn nuálaíocht agus cruthaitheach a spreagadh agus ní mór dúinn deiseanna nua a thabhairt dár bpobail i leith éispéiris nua. Ní mór dúinn deimhin a dhéanamh de gur eispéireas uilechuimsitheach a bheidh ann agus go gcuirfear daoine óga agus daoine scothaosta agus gach uile ghrúpa san áireamh.

Equally important is engaging with our communities, our artists and creators and the general public as in order for us to reach our strategic goals we must all work together to provide access to and participation in cultural activity. We must aim to connect artists and creators to our communities across the county and encourage collaboration and exploration of the many different creative formats. We must encourage innovation and creativity and provide our communities with opportunities for new experiences. We must make sure that this is an inclusive experience and reach out to young and old and all groups within our community.

James Earley, ealaíontóir graifítí agus grafaici. Múrphictiúr 2017 bunaithe ar chárta poist Mhúsaem an Chontae 'Rose Window in Old St Marys', Cluain Meala i gcomhar le Féile Ghabhal Chluain Meala James Earley graffiti and graphic artist. Mural 2017 based on the County Museum's postcard 'Rose Window in Old St Marys, Clonmel In association with Clonmel Junction Festival

5

Luachanna Éire Ildánach i dTiobraid Árann The Creative Ireland Values in Tipperary

Comhoibriú agus Cumarsáid

Tá Comhoibriú ar cheann de na Bunphrionsabail a bhaineann le clár Éire Ildánach i dTiobraid Árann. Cuimsíonn Meitheal Éire Ildánach na seirbhísí cultúir a bhíonn ag plé le céasraí Oidhreachta, Ealaíon, Leabharlainne agus Músaeim agus iad ag oibriú taobh istigh den chomhairle chun an clár cultúir bliantúil a thabhairt i gcrích agus, mar chuid den obair sin, bónn comhoibriú forleathan ann le ranna éagsúla agus bítear ag obair i gcomhar le leis an gCompháirtíocht Spóirt, leis na réimsí Turasóireachta, Forbartha Pobail agus Eacnamaíochta agus Pleánaí agus leis na Limistéir Bhardasacha.

Déanann comhordaitheoir Éire Ildánach idirchaidreamh idir clár náisiúnta Éire Ildánach agus an clár áitiúil anseo i gContae Thiobraid Árann agus, chomh maith leis sin, cinntíonn an comhordaitheoir go mbíonn cuspóirí an dá chlár ag teacht lena chéile.

Bunphrionsabal eile de chuid chlár Tiobraid Árann Ildánach is ea an Chumarsáid agus is prionsabal tábhachtach é i dtaca le cur i bhfeidhm rathúil an chláir. Ní mór dúinn ár dteachtaireacht a chur in iúl go héifeachtúil taobh istigh den Mheitheal Cultuir, ar fud ranna éagsúla na comhairle agus do na geallsealbhóirí taobh istigh agus taobh amuigh den Chomhairle. Eagraíodh próiseas comhairliúcháin maidir le gach ceann de straitéisí cultúir na Comhairle. I mí Aibreáin 2017, tar éis an Straitéis Ealaíon agus an Pleán Oidhreachta a sheoladh in éineacht lena chéile i nDúrlas, cuireadh Comhairliúchán maidir le hÉire Ildánach ar bun d'fhoinn tuairimí ealaíontóiri, cleachtóiri cruthaitheacha, oirnidigh agus an phobail i gcoitinne a fháil faoi na nithe ba mhaith leo a bheith ann mar thoradh ar phróiseas Éire Ildánach. Tá caidreamh curtha ar bun agus le linn dúinn nasc a bhunú

Collaboration and Communication

Collaboration is one of the Core Principles of the Creative Ireland programme in Tipperary. The Creative Ireland team is made up of the cultural services of Heritage, Arts, Libraries and Museum and works within the council in its delivery of an annual cultural programme which includes broader collaboration across departments and working with Sports Partnership, Tourism, Community and Economic Development, Planning and Municipal Districts.

The Creative Ireland coordinator liaises between the national Creative Ireland programme and the local programme here in Tipperary and ensures that the objectives of both are aligned.

Another Core principle and key to the successful delivery of our Creative Tipperary programme is Communication. Our message must be communicated effectively within our Cultural Team, across the departments of the council and with our internal and external stakeholders. For each of the cultural strategies of the council a consultative process took place. In April 2017 following the joint launch of the county's Arts Strategy and Heritage Plan in Thurles a Creative Ireland Consultation took place to elicit the views of artists, cultural practitioners, performers and the general public on what they wanted to see evolve from the Creative Ireland process. A relationship has been established and while we connect with new stakeholders throughout the course of the

le geallsealbhóirí nua i rith ré feidhme chlár Éire Ildánach, beidh an chumarsáid ina cuid bhunúsach den chaidreamh sin agus beidh sí ina buntaca i dtaca le pleánáil agus cur i gcrích an chláir. Chomh maith le liostaí seoltaí poist agus feasacháin fainnéise, baintear leas as na meáin chumarsáide áitiúla agus as láithreán gréasáin agus as ardáin mheán sóisialta na comhairle chun poiblíocht a dhéanamh maidir le tionscnamh an chláir. Cuirtear elas faoi thionscnamh i láthair freisin ar an láithreán gréasáin náisiúnta agus ar na meáin shóisialta náisiúnta agus leagtar amach cuspóirí an chláir maidir le blianta faoi leith sa phlean gníomhaíochta bliantúil.

Pobal, Rannpháirtíocht, Uilechuimsitheacht agus Cumhachtú

Faoi Choltún 2 de chlár Éire Ildánach, leagtar de chúram ar an údarás áitiúil bonn a chur faoin gruthaitheacht i ngach pobal agus dá réir sin beidh an pobal i gcroílár gach ní a bheidh á dhéanamh againn i rith na mblianta seo romhainn agus tá ranpháirtíocht an phobail riachtanach maidir leis an gclár a thabhairt i gcrích go rathúil. Tá Contae Thiobraid Árann ar cheann de na contaetha tuaithe is mó daonna in Éirinn agus, ar aon dul leis an gcuid eile den tír, tá sé ag éirí níos ilgħnéithi ná riamh, ó thaobh céasraí eitneachta de, mar thoradh ar dhaointe de bhunadh náisiúin éagsúla a bheith ag teach go Tiobraid Árann chun cóinéar a dhéanamh ann. Cuireann an éagsúlacht sin go mór agus go tairbheach le beocht agus le héagsúlacht an chultúir agus ní mór a chinntí gur le meon na huilechuimsitheachta a phléitear leis an bpobal le linn an cultúir agus an chruthaitheacht a chur chun cinn. Tá sé beartaithé agáin leanúint dár bpobail a chumhachtú agus de thacú lenár gruthaitheoirí cultúir ar feadh ré an chláir seo agus, go deimhin, amach anseo, lena chinntí go mbeidh imeachtaí ilgħnéitheacha bríomhara cultúir ar siúl sa chontae.

Creative Ireland programme communication will be the basis of this relationship to underpin the planning and delivery of the programme. As well as mailing lists and information bulletins, local media is used to publicise initiatives of the programme as well as the council website and social media platforms. Initiatives are also communicated through the national website and social media, while the production of the annual action plan sets out the objects for each year of the programme.

Community, Participation and Inclusivity and Empowerment

Pillar 2 of the Creative Ireland programme tasks the local authority to enable creativity in every community, so our community is at the core of what we do over the coming years and their participation in the programme is essential to its successful delivery. County Tipperary is one of the most populated rural counties in Ireland and like the rest of the country is becoming increasingly ethnically diverse with the arrival of new nationalities making Tipperary their home. This diversity enhances and contributes to the vibrancy and diversity of our cultural life and we must ensure that in connecting with our communities to promote culture and creativity that we do so in an inclusive manner. We intend to continue to empower our communities and support our cultural creators for the lifetime of this programme and indeed into the future to ensure that there is a diverse and vibrant cultural offering in the county.

6

Na Tosaíochtaí Straitéiseacha do Thiobraid Árann

The Strategic Priorities for Tipperary

LE CEITHRE BLIANA anuas, ón tráth ar tharla an cónascadh, tá comhairliúchán forleathan ar fud an chontae ar síúl leis an bpobal agus le geallsealbhóirí éagsúla maidir le foilseacháin éagsúla a leagan amach agus a chur i dtoll a cheile, mar shampla, an Straitéis Ealaón 2017–2021, An Plean Oidhreachta 2017–2021, Plean Forbartha na Seirbhís Leabharlannaíochta 2017–2022, Plean Bainistíochta Straitéiseach an Mhúsaeim 2016–2020 i ndáil leis na Seirbhís Cultúir. Chomh maith leis, ullmháiodh an Straitéis Spóirt 2016–2020, an Straitéis Turasóireachta 2016–2021, an Plean Eacnamaíochta agus Forbartha Áitiúil 2015–2020 agus an Straitéis Cheardaíochta 2018–2020, arb é an pleán is déanaí é dá bhfuil foilsithe. Tar éis cheardlann Éire Ildánach a bhí ann sa bhliain 2017, agus ar bhonn an aiseolais ina leith, tá na tosaíochtaí straitéiseacha seo a leanas sainaitheanta i ndáil leis an Straitéis Chultúir seo.

Le linn na tosaíochtaí a fhorbairt, díriodh ar thosaíochtaí a bheadh ag teacht leis na straitéisí cultúir atá i bhfeidhm cheana féin agus a thacódh leis na straitéisí sin a thabhairt i gcrích ar fud an chontae ar bhealach a bheadh i gcomhréir le cur i bhfeidhm chuspóirí chlár Éire Ildánach.

1. An chruthaitheacht a chothú ar fud an chontae trí thacú leis na nascanna idir an lucht cruthaitheachta agus an pobal.
2. Nuál Chultúir a Chothú agus, ag an am céanna, ealaíontóirí agus an lucht cruthaitheachta sa chontae a chothú, agus tacaíocht a thabhairt ina leith sin.
3. Iniúchadh an dhéanamh ar na hacmhainní cruthaitheachta ionas go geuirtear feabhas ar an infreastreachtúr áitiúil cultúir agus cruthaitheachta.

EXTENSIVE CONSULTATION HAS happened in the county over the last 4 years since the merger with the public and various stakeholders for the development of the Arts Strategy 2017–2021, Heritage Plan 2017–2021, Library Service Development Plan 2017–2022, Museum Strategic Management Plan 2016–2020 for the Cultural Services. Along with this a Sports Strategy 2016–2020, Tourism Strategy 2016–2021, Local Economic and Development plan 2015–2020 and most recently a Craft Strategy 2018–2020. Following on the Creative Ireland workshop in 2017 and based on the feedback, the following strategic priorities have been identified for the purpose of this Cultural Strategy.

In developing the priorities cognisance was to priorities that align with existing cultural strategies and support the delivery of these strategies within the county in line with delivering the objectives for the Creative Ireland programme.

1. Nurture creativity across the county by fostering relationships and encouraging collaboration between our artists and other creative practitioners.
2. Fostering cultural innovation while nurturing and supporting artists and all cultural creators within the county.
3. Audit of creative resources leading to enhancement of local cultural and creative infrastructure.

4. An uilechuimsitheacht a chur chun cinn maidir le rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí cultúir trí chláir idirghlúine agus, chomh maith leis sin, trí oibriú le grúpaí mionlaigh agus le grúpaí eisiata.
 5. Díriú ar na gnéithe éagsúla den chultúr, idir an ealaín thraidisiúnta agus an ealaín nua-aimseartha, agus béim á leagan ar rannpháirtíocht an phobail I ngníomhaíocht chultúir agus ar rochtain ar ghníomhaíocht chultúir.
 6. Eolas faoi gceantar áitiúil – an cultúr, an éiceolaíocht agus an timpeallacht.
- 1. An chruthaitheacht a chothú ar fud an chontae trí thacú leis na nascanna idir an lucht cruthaitheachta agus an pobal.**
- Tháinig téama ar leith chun cinn go mór le linn cheardlann chomhairliúcháin Éire Ildánach agus, go deimhin, is téama é a bhí ann i rith an chomhairliúcháin maidir leis na Straitéisí Cultúir éagsúla, agus ba é a bhí sa téama sin ná go bhfuil fonn mór ar dhaoine a bheith ag gabháil do ghníomhaíochtaí cultúir agus go mbeadh an-fháilte roimh chóras trína bhféadfaí daoine den lucht ealaíne / cruthaitheachta a mbeadh suim acu ann a chur i gceangal le grúpaí pobail ar fud an chontae. Tá spéis faoi leith ag pobail i ngníomhaíochtaí cultúir trúna dtugtar léargas ar oidhreacht, ar stair agus ar thírdhreach na gceantar ina gcónaíonn siad agus tá suim faoi leith san ábhar béaloidis agus sna traidisiún a mhúnláíonn ár bpobail. Le fada an lá, tá na nithe sin ina mbunábhar ag daoine cruthaitheachta agus is léir go bhfuil caidreamh ann a bhféadfaí leas a bhaint as chun rannchuidiú le saothrú an chultúir go háitiúil san am atá le teacht.
4. Promoting inclusivity in access to participation in cultural activity through intergenerational programming as well as working with minority and excluded groups.
 5. Focus on the many diverse elements of culture from traditional to contemporary arts with a focus on community participation and access to cultural activity.
 6. Knowing our place – culture, ecology and environment.
- 1. Nurture creativity across the county by fostering relationships and encouraging collaboration between our artists and other creative practitioners and our communities.**
- During the Creative Ireland consultation workshop and indeed running through the consultations for the various Cultural Strategies a strong theme that emerged is that there is a huge appetite in our communities to engage in cultural activity and that a way to network interested artists / creators with community groups around the county would be welcome. Communities are particularly interested in cultural activity reflecting the heritage, history and landscape of their localities and there is a strong interest in folklore and traditions that shape our communities. These have long provided material for creative communities to respond to and it is obvious that there are relationships that could be built to make a strong contribution to local cultural output in the future.

2. Nuál Chultúir a Chothú agus, ag an am céanna, ealaíontóirí agus an lucht cruthaitheachta sa chontae a chothú, agus tacaíocht a thabhairt ina leith sin.

Tá buntábhacht lenár bpobail chruthaitheachta maidir leis an gclár seo a thabhairt i gcrích agus tá sé tábhachtach go mbeadh an chruthaitheachta á cothú ag an gcontae agus go dtabharfaí tacaíocht don nuál freisin ó thaobh aschuir chruthaitheacha, do mhodhanna nua oibre nó d'fhorbairt compháirtíochtaí nua. Is mian linn go mbeadh Tiobraid Árann ina chontae inar féidir le cleachtóirí na cruthaitheachta a theacht faoi bhláth mar dhaoine aonair agus, chomh maith leis sin, teacht faoi bhláth mar chuid den phobal i gcoitinne.

3. Iniúchadh an dhéanamh ar na hacmhainní cruthaitheachta ionas go gcuirtear feabhas ar an infreastrechtúr áitiúil cultúir agus cruthaitheachta.

Cé go bhfuil áiseanna cultúir ar fáil sa chontae atá in úsáid go rialta, tá roinnt de na háiseanna sin i gcaoi níos fearr ná cuid eile thíobh, mar a tharlaíonn maidir le hinfreastrechtúr de gach uile chineál agus ní mór aird a thabhairt air sin agus pleánáil a dhéanamh don am atá romhainn. Ní mór a admháil chomh maith go bhfuil áiseanna de chineálacha eile á n-úsáid i gcuid mhór pobal le haghaidh gníomhaiochtaí cultúir agus cruthaitheachta agus tá sé tábhachtach a bheith ar an eolas faoi sin agus mapáil a dhéanamh ina leith. Táthar i bhfabhar spásanna comhroinnte a úsáid agus is modh é sin inar féidir infreastrechtúr atá riachtanach a chur ar fáil i gceantair áirithe ar bhealach inbhuanaithe. Ní mór dúinn a fháil amach cad atá ar fáil agus conas is féidir linn spásanna cruthaitheachta a úsáid, a chur ar fáil agus a chur chun cinn san am atá romhainn.

2. Fostering Cultural Innovation while nurturing and supporting artists and all cultural creators within the county.

Our creative communities are key to the delivery of this programme and it is important that as a county we nurture creativity but also support innovation in terms of creative outputs, new ways of working or the development of new partnerships. We want Tipperary to be a county where creative practitioners can flourish as individuals as well as flourishing as part of our wider community.

3. Audit of Creative Resources leading to enhancement of local cultural and creative infrastructure

While we have an existing network of cultural facilities that are in regular use across the county, like all infrastructure some of our cultural facilities are in a better state than others and we need to look at this to plan for the future. We also must acknowledge that in many communities other types of facilities are being used for cultural and creative activity and it is important to that we are cognisant of this and that it is mapped. We support the use of shared spaces which can be a sustainable method of delivering required infrastructure in some areas. We need to look at what is available and see how we can use provide and promote creative spaces going forward.

Philip Quinn, Cruinniú na Cáscá 2017 An Teampall Mór
Philip Quinn, Crinniú na Cáscá 2017 Templemore

4. An uilechuimsitheacht a chur chun cinn maidir le rannpháirtíocht i ngníomhaiochtaí cultúrí trí chláir idirghluíne agus, chomh maith leis sin, trí oibriú le grúpaí mionlaigh agus le grúpaí eisiata.

Is é atá i gcoincheap an chultúir mar atá glactha in Éire hIldánach ná ‘Luachanna comhroinnte, pátrúin iompair agus na modhanna léirithe ar saintréithe iad de chuid grúpaí sóisialta agus pobail éagsúla ag aon tráth faoi leith’. Ní mór go léireoidh ár straitéis agus ár gclár oibre ilchineálacht agus éagsúlacht ár bpobal agus ár gcultúir i dTiobraid Árann. Tá an clár á chur ar fáil don uile dhuine agus féachfar gach bliain leis an gclár sin a chur ar fáil don oiread daoine is fairsinge agus is féidir agus, chomh maith leis sin, féachfar le díriú ar ghrúpaí nua, agus le bheith ag oibriú le grúpaí nua, trí na struchtúir atá againn cheana féin agus i gcomhar lenár ngeallsealbhóirí agus lenár gcompháirtithe.

5. Díriú ar na gnéithe éagsúla den chultúr, idir an ealaín thraigisiúnta agus an ealaín nua-aimseartha, agus bém á leagan ar rannpháirtíocht an phobail I ngníomhaiocht chultúr agus ar rochtain ar ghníomhaiocht chultúir.

Agus Colún 2 Bonn a chur faoin gCruthaitheacht i ngach Pobal á thabhairt i gcríoch againn, táthar ag féachaint leis an gcultúr a chur i gcroílár ár gcuid pobal. Ciallaíonn sé sin go mbaintear tuiscint chomh fairsing ilgħnéitheach agus is féidir as an gcultúr. Déantar ceiliúradh ar ár n-oidhreacht cultúr agus ár gcuid traidisiún agus nósanna glactar leis na healaíona ina gcuid foirmeacha go léir. Is féidir suíl a chaitheamh ar an stair agus comóradh a dhéanamh ar a bhfuil bainte amach ach ní mór glacadh leis an gcruthaitheacht freisin agus fáiltiú roimh an rud atá nua. Bíonn an cultúr, mar a bhíonn an oidhreacht, na healaíona agus na daonnachtaí,

4. Promoting inclusivity in access to participation in cultural activity through intergenerational programming as well as working with minority and excluded groups. The concept of culture as adopted by Creative Ireland as ‘The shared values, patterns of behaviour and form of expression that characterise different social groups and communities at any given time’. Our strategy and our work programme must reflect the multitude and diversity that constitutes our communities and our culture here in Tipperary. Our programme is open to everyone and we will strive on an annual basis to deliver this to the widest audience possible as well as targeting and working with new groups through our existing structures and in collaboration with our stakeholders and partners.

5. Focus on the many diverse elements of culture from traditional to contemporary arts with a focus on community participation and access to cultural activity.

In rolling out Pillar 2 Enabling Creativity in Every Community we are attempting to put culture at the heart of our communities. This means we explore culture in the broadest sense possible. We celebrate our cultural heritage and traditions and customs and embrace the arts in all its forms. We can look to our past and celebrate what we have done but must also be open to creativity and embracing new things. Culture like our heritage, our arts and humanities, our landscapes is a constantly evolving thing and while we celebrate and protect it we also allow it to evolve.

Ceardlann i
scribhneoiracht
chruthaitheach sa
Leabharlann
*Library creative
writing work shop*

agus an tírdhreach, ag athrú de shíor agus cé go ndéantar é a cheiliúradh agus a chaomhnú, ligtear dó forbairt chomh maith.

6. Eolas faoin gceantar áitiúil – An cultúr, an Tírdhreach agus an Timpeallacht.

Tá éagsúlacht agus sainiúlacht an tírdhreacha, na sléibhte, na n-aibhneacha agus na lochanna a mhúnlaionn an contae, ina n-ábhar machnaimh agus inspioráide le haghaidh amhrán agus filíochta leis na ciants. Tá trácht déanta ar ár gcuid coillte agus portach i bhfilíocht agus i bpór. Tá láithreacha suntasacha agaínn, amhail Carraig Phádraig, a bhfuil eolas ar fud an domhain orthu agus tá foirgnimh agus láithreacha ann inár pobal atá ina gcodanna bunúsacha lárnacha de na pobail ina bhfuil siad suite. Is minic scéal nó seanchas a bheith ann faoi na láithreacha sin agus tá roinnt miotas agus finscéalta ann faoin gcontae chomh maith. Múscláonn tréithe den chineál sin ealaíontóirí, agus spreagann siad pobail lena gcaomhnú agus lena gcomóradh. Tá ról lárnoch acu maidir leis an gcruthaitheachta sa chontae seo leis na céadta bliain agus tá sé tábhachtach go bhfeabhsófar an ról sin, agus go dtabharfar tacaíocht ina leith, i rith ré feidhme chlár Éire Ildánach agus san am atá le teacht.

7. Bearta forfheidhmiúcháin:

- Iniúchadh a dhéanamh maidir le healaíontóirí feidhmiúla agus cruthaitheoirí sa chontae agus bunachar sonraí a chur le chéile ar láithreán gréasáin na Comhairle a mbeadh leas le baint as chun caidreamh a chur ar bun idir pobal agus cleachtóirí.
- Fóram oscailte smaointeoirreachta a beith ann trína bhféadfadh ealaíontóirí / cruthaitheoirí agus pobail teacht le chéile agus tionscadail chomhoibríocha a fhorbairt

6. Knowing our place – Culture, Landscape and Environment.

Our diverse and rich landscapes, our mountains, rivers and lakes that shape our county have been the muse and inspiration for songs and poetry throughout the ages. Our woodlands and bogs have been captured in poetry and prose. We have iconic sites like the Rock of Cashel known the world over and in every town and village in the county there is buildings and sites that are a fundamental and often focal point of our communities. We have a rich folklore associated with these sites and a number of myths and legends associated with the county. Artists respond to these characteristics, communities come together to conserve them and celebrate them. They have played a central role in the creativity of the county for centuries and it is important that this is enhanced and supported during the lifetime of the Creative Ireland programme and into the future.

7. Implementation actions:

- Audit of working artists and creators in the county and development of a database on the Councils website that could be used to connect communities with practitioners.
- A creative open forum / think tank where artists / creators and communities could meet and develop collaborative projects

- Iarraidh leanúnach ar léiriú spéise a bheith ann i rith ré feidhme chlár Éire Ildánach ionas gur féidir le healaíontóirí agus cleachtóirí eile cruthaitheachta tográí a thagann leis na critéir a ghabhann le colúin an chláir a thíolacadh agus aschur cruthaitheachta a chur ar fáil sa chontae.
- Iniúchadh agus mapáil a dhéanamh ar na príomháiseanna cultúr agus ar na háiseanna eile atá in úsáid le haghaidh gníomhaiochtaí cruthaitheachta.
- Leanúint den obair le hOifig na nOibreacha Poiblí maidir le cláir chultúr ag láithreacha atá faoi chúram na hOifige sin.
- Clár imeachtaí a eagrú lena ndéantar ceiliúradh ar an éagsúlacht chultúr mar chuid de chláir éagsúla amhail an tSeachtain Oidhreachta, Oíche an Chultúir agus Cruinní.
- Ceangal a chothú le hAoibhá Éireann agus deiseanna a aimsiú chun gníomhaiochtaí cultúr idirghluine a chur san áireamh agus chun tacú le gníomhaiochtaí den sórt sin.
- Oibriú leis an gcomhordaitheoir i leith cúrsáí Aoibhá d'fhonn feabhas a chur ar an rochtain ar ghníomhaiochtaí cultúr, agus sin bunaithe ar choinchéap na 'Curaidh Chultúir' i dTiobraid Árann.
- Spreagadh a thabhairt i leith chur chun cinn leanúnach na n-ealaíon traidisiúnta agus na gníomhaiochta cultúr, á chintiú nach dtéann scileanna agus modheolaiochtaí traidisiúnta i léig. Más féidir, spreagadh a thabhairt i leith na scileanna sin a bhuanú i measc na nglúnta a bheidh ann inár ndiaidh agus leanúint de thaifeadadh a dhéanamh ina leith agus de thuairisc dhoicimeadach a choimeád fúthu.
- Have an ongoing call for expressions of interest throughout the lifetime of the Creative Ireland programme to allow artists and other creative practitioners submit proposals that meet the criteria of the pillars of the programme and deliver creative output in the county.
- Audit and mapping of primary cultural facilities and of other facilities being used for creative activity.
- Continue to work with OPW in terms of cultural programming at OPW sites.
- Programming activities that celebrate cultural diversity as part of programmes such as Heritage Week, Culture Night and Crinniú.
- Link in with Age friendly Ireland and look at opportunities to programme and support intergenerational cultural activity.
- Work with Age Friendly co-ordinator to improve access to cultural activity based on the 'Cultural Champions' concept for Tipperary.
- Encourage ongoing promotion of traditional arts and cultural activity ensuring that traditional skills and methodologies are not lost. Where possible encourage passing on of these skills and continue to record and document them.

- Spreagadh a thabhairt i leith gníomhaíochta nua chomhaimseartha ealaón agus chultúir sa chontae agus, trí chláir atá ann cheana féin, spreagadh a thabhairt, agus éascaíocht a dhéanamh, i leith rannpháirtíochta phobail sa ghníomhaíocht sin.
- Tacú le tionscnaimh STEAM a chur i gcrích ar fud an lónra Leabharlann
- Leanúint den fhorbairt ar na Leabharlanna agus ar chlár cianrochtana Léann Thiobraid Árann chun daoine a chur ar an eolas faoina stair agus faoina n-oidhreachta
- Leanúint den fhorbairt ar chlár Cianrochtana an Mhúsaeim agus spreagadh a thabhairt i leith idirghníomhaíochta idir ár bpobail agus bailiúchán réad agus déantán an Mhúsaeim.
- Leanúint de thionscadail chomhoibríocha chultúir a fhorbairt, agus de thacaíocht a thabhairt ina leith, in éineacht le hEalaíona agus Oidhreachta.
- Leanúint de thacú le pobail ina gceantair féin chun tionscadail chultúir agus chruthaitheachta a fhorbairt agus, más féidir, tacáiocht a thabhairt ar an láthair, ar fud an chontae, trí scéim deontais pobail a réachtáil gach bliain.
- Encourage new and contemporary arts and cultural activity within the county and through existing programmes encourage and facilitate community engagement in same.
- Support the roll of STEAM initiatives across the Library network
- Continue to develop the Libraries and Tipperary Studies outreach programme engaging people with their history and heritage
- Continue to develop the Museums Outreach programme and encourage interaction with our communities and the Museum's collection of objects and artefacts.
- Continue to develop and support collaborative cultural projects with Arts and Heritage and cultural tourism projects.
- Continue to support communities in their own localities to develop cultural and creative projects and where possible support on the ground collaborations across the county by running an annual community grant scheme.

creative.ireland.ie

Clár Éire Ildánach
Creative Ireland
Programme
2017–2022

